

**ШАНОВНІ
СТУДЕНТИ!**

Диференційна психологія - навчальна дисципліна, що вивчає відмінності між людьми: індивідуальні, типологічні й групові. Ця наука допомагає знайти відповідь на питання: «Чому ми різні?»

Бажаю Вам натхнення і продуктивного навчання!

**НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД, ФАКУЛЬТЕТ,
КАФЕДРА**

- КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
- ФАКУЛЬТЕТ ТУРИЗМУ, БІЗНЕСУ І ПСИХОЛОГІЇ
- КАФЕДРА ПСИХОЛОГІЇ І ТУРИЗМУ

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

освітній рівень	бакалавр
галузь знань	05 соціальні та поведінкові науки
спеціальність	053 психологія
освітня програма	Практична психологія
статус дисципліни	нормативна
мова викладання	українська
семестр	III
навчальний рік	2022-2023
обсяг дисципліни	3 кредити/ 90 годин, серед них: <ul style="list-style-type: none"> • 14 - лекційних • 16 - семінарських • 60 - самостійна робота
форма контролю	іспит
викладач	ЗІНЧЕНКО Олександр Володимирович, канд. психол. наук, старший викладач https://psy.knlu.edu.ua/vikladachi/
контакти	oleksandr.zinchenko@knlu.edu.ua
дні занять	згідно розкладу занять
консультації	згідно графіку консультацій

СТРУКТУРА СИЛАБУСУ:

- АНОТАЦІЯ
- ЦІЛІ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ
- ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ
- ПОЛІТИКА КУРСУ
- ВИДИ ЗАНЯТЬ, ФОРМИ ТА МЕТОДИ НАВЧАННЯ
- СИСТЕМА ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ
- ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН КУРСУ
- САМОСТІЙНА РОБОТА
- ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ
- РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

АНОТАЦІЯ

Навчальна дисципліна «**Диференційна психологія**» займає одне з центральних та системоутворюючих місць в системі фахової підготовки здобувача вищої освіти зі спеціальності 053 Психологія і сприяє формуванню теоретико-методологічного базису професійного світогляду та діяльності фахівця в галузі психології.

Курс передбачає вивчення наукових поглядів на відмінності між людьми – індивідуальних, типологічних, групових. Розглядаються концепції провідних зарубіжних і вітчизняних науковців щодо специфіки відмінностей між людьми.

Предметом вивчення дисципліни є теоретико-методичні аспекти індивідуальних, типологічних, групових відмінностей між людьми. Лекційне викладення теоретичного матеріалу супроводжується виконанням студентами самостійних завдань, спрямованих на опрацювання літературних джерел і систематизації основного масиву знань, що складають зміст курсу.

ЦІЛІ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Метою викладання навчальної дисципліни «Диференційна психологія» є ознайомлення з основними положеннями теорії та практики наукових досліджень відмінностей психіки, формування професійного мислення на основі вивчення індивідуальних, типологічних та групових відмінностей між людьми.

Оскільки компетентістний підхід в сучасній освіті передбачає результатом навчання формування низки конкретних компетентностей, то згідно ОП «Практична психологія», вивчення даної навчальної дисципліни забезпечує наступні:

інтегральна компетентність - здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері психології, що передбачають застосування основних психологічних теорій та методів та характеризуються комплексністю і невизначеністю умов; **загальні компетентності**: здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях; навички міжособистісної взаємодії; здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя; **фахові компетентності**: здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології; здатність до ретроспективного аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду розуміння природи виникнення, функціонування та розвитку психічних явищ; здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків; здатність організовувати та надавати психологічну допомогу (індивідуальну та групову); *уміти аналізувати можливі причини, оцінювати роль поєднання різних факторів у розвитку розладів нейропсихологічної етіології; уміти враховувати кроскультурні ментальні та релігійні особливості досліджуваних та клієнтів, а також специфіку семантичної організації їх свідомості, мислення, мови і мовлення.*

ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

ЗНАТИ: історію розвитку і становлення диференційної психології як самостійної галузі науки; предмет, завдання, методи диференційної психології; основні поняття диференційної психології; основні теорії диференційної психології.

УМІТИ: визначати індивідуальні, типологічні, групові відмінності між людьми; аналізувати структуру індивідуальності конкретної особистості; визначати чинники формування індивідуальності.

КОМУНІКАЦІЯ: володіти стратегіями спілкування відповідно до виявлених індивідуальних, типологічних і групових особливостей людини.

АВТОНОМНІСТЬ І ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ: здатність дотримуватися у фаховій діяльності норм професійної етики та керуватися загальнолюдськими цінностями.

У процесі вивчення дисципліни «Диференційної психології» досягається формування таких програмних результатів навчання:

- ПРН 1. Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання;
- ПРН 2. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань;
- ПРН 3. Здійснювати пошук інформації з різних джерел, у т.ч. з використанням інформаційно-комунікаційних технологій, для вирішення професійних завдань;
- ПРН 4. Обґрунтовувати власну позицію, робити самостійні висновки за результатами власних досліджень і аналізу літературних джерел;
- ПРН 13. Взаємодіяти, вступати у комунікацію, бути зрозумілим, толерантно ставитися до осіб, що мають інші культуральні чи гендерно-вікові відмінності;
- ПРН 19. *Враховувати ментальні та релігійні особливості досліджуваних та клієнтів.*

ПОЛІТИКА КУРСУ

ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ВИКЛАДАЧА

- ✓ забезпечити викладання навчальної дисципліни згідно робочого плану;

- ✓ дотримуватися норм педагогічної етики, з повагою ставитися до особистості здобувачів;
- ✓ оцінювати навчальні досягнення здобувачів з опорою на визначені критерії для відповідних видів навчальної діяльності (див. система та критерії оцінювання);
- ✓ надавати відповіді на питання студентів щодо змісту курсу та організації навчання;
- ✓ залишатися доступним для комунікації у визначений у силабусі спосіб.

ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ СТУДЕНТА

- ✓ виконати навчальну програму курсу в повному обсязі;
- ✓ дотримуватися у спілкуванні норм ділової етики, з повагою ставитися до інших здобувачів і викладача;
- ✓ дотримуватися вимог політики курсу, що відвідування аудиторних зазначені нижче.

КОМУНІКАЦІЯ З ВИКЛАДАЧЕМ

Для оперативної комунікації з викладачем щодо змістовних та організаційних питань з курсу рекомендується користуватись **чатом в системі Teams**. Використання інших засобів комунікації (корпоративна електронна пошта; соціальні мережі Telegram, Viber, що прив'язані до особистого номеру телефону викладача) допускається, але відповідь може бути надана з затримкою.

Перед тим, як надсилати викладачу питання, рекомендується перевірити чи не міститься відповідь на питання в тексті силабусу або серед матеріалів курсу (наприклад, у відповідній команді курсу в системі Teams або на платформі Moodle); звернутися з питанням до одногрупників, які можуть знати необхідну інформацію.

ВІДВІДУВАННЯ І ПРОПУСКИ АУДИТОРНИХ ЗАНЯТЬ

Відвідування здобувачами освіти лекційних і семінарських занять є обов'язковою умовою успішного проходження навчальної дисципліни.

Відсутність (з поважної та неповажної причини) на лекційному або семінарському занятті не звільняє від навчальної відповідальності і має бути відпрацьована під час консультаційних годин. Для відпрацювання здобувач освіти має бути готовий до обговорення з викладачем питань пропущеного заняття у формі співбесіди. Здобувач також може отримати індивідуальне письмове завдання з питань пропущеного заняття.

ПЛАГІАТ, АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ

Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає:

- ✓ самостійне виконання всіх видів навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю;
- ✓ посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- ✓ надання достовірної інформації про результати власної наукової і творчої діяльності.

ВИДИ ЗАНЯТЬ, ФОРМИ ТА МЕТОДИ НАВЧАННЯ

- Курс читається у форматі **лекцій**, у яких розкриваються основні питання з кожної теми, і доповнюється проведенням семінарських занять.

Для ефективної роботи під час лекції рекомендується: перед початком лекції ознайомитись з її тематикою (див. тематичний план курсу); пригадати зміст попередньої лекції і встановити зв'язок з новою темою; під час лекції робити

конспект (основні тези, найвидатніші факти, різного роду довідки та посилання лектора тощо), намагатися критично осмислювати інформацію, що подається і ставити питання лектору на краще розуміння навчального матеріалу.

- Під час **семінарських занять** поставлені на лекціях питання вивчаються глибше і всебічно, а також аналізується їх значущість для сучасної психологічної науки і можливе практичне застосування засвоєних знань. Заняття проходять у формі вільної дискусії з залученням методу постановки проблемних запитань, націлених на вирішення проблеми або знаходження відповіді на дискусійні питання. Під час семінарського заняття вітається ініціатива студентів у дискусії, їх проактивна позиція.

Для ефективної підготовки до семінарських занять рекомендується: ознайомитись з тематикою і питаннями семінару, а також з рекомендованою до семінару літературою та іншими інформаційними джерелами; студент має бути готовий обговорювати під час семінару всі питання, що визначені до цього заняття у плані (див. тематичний план курсу).

- Згідно робочої програми з навчальної дисципліни «Диференційна психологія», на **самостійну позааудиторну роботу** студента відведено 60 годин. Самостійна робота студентів складається з таких видів роботи: робота з основною та додатковою літературою, з матеріалами інтернету та конспектами лекцій; виконання самостійних завдань різного характеру і рівня складності; підготовка до семінарів та іспитів (заліків) безпосередньо перед ними. Завдання, винесені на самостійну роботу студента, виконуються ним повністю самостійно і у призначений час подаються на перевірку викладачу. Така форма навчання спрямована на покращення та коригування студентом своїх стратегій самостійного здобуття інформації і виявлення її відповідності цілям навчання; покращення навичок самостійного вирішення проблем і прийняття рішень; набуття або переорієнтації індивідуально-соціальних навичок адаптації до різноманіття навчальних ситуацій та ін.

Для ефективної самостійної роботи рекомендується: уважно ознайомитись зі змістом завдання і вимогами до його виконання і оформлення; оцінити обсяг роботи, яку необхідно провести для його виконання; спланувати час і послідовність дій для виконання самостійної роботи; працювати над завданнями послідовно і систематично, з дотриманням визначених термінів.

СИСТЕМА ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Розподіл балів між видами навчальної діяльності змінюється в залежності від форми підсумкового контролю:

семестр	форма підсумкового контролю	види навчальної діяльності здобувача	максимальна кількість балів
III	іспит	аудиторна та самостійна робота	50
		модульна контрольна робота (МКР)	20
		іспит	30

Семестровий рейтинговий бал є сумою рейтингового бала за поточну (аудиторну та самостійну) роботу протягом семестру та рейтингового бала за МКР.

Поточне оцінювання аудиторної та самостійної роботи студентів здійснюється в національній 4-бальній шкалі («5», «4», «3», «2»). Невиконання завдань самостійної роботи, невідвідування семінарських занять позначаються «0».

Критерії оцінювання аудиторної роботи студентів (робота під час семінарів та/або практичних занять)

«5»	<i>студент демонструє вільне володіння матеріалом теми семінару; ознайомлений з рекомендованою літературою, вміє самостійно знайти відповідь на проблемні запитання, спираючись на лекційний матеріал та першоджерела; вміє вводити та використовувати власні класифікації, аналізувати, робити власні висновки; здатен встановлювати міжтематичні та міжпредметні зв'язки</i>
«4»	<i>студент демонструє достатньо вільне володіння матеріалом теми семінару; ознайомлений з рекомендованою літературою та першоджерелами, відповідь на проблемні запитання знаходить за допомогою викладача, спираючись на лекційний матеріал та вивчення першоджерел; допускає неточності та несуттєві (які кардинально не міняють суть) помилки у визначені понять та категорій і т.і., але легко усуває їх завдяки додатковим питанням</i>
«3»	<i>студент частково володіє матеріалом теми семінару; репродуктивно відбиває зміст лекційного матеріалу та/або основного підручника; допускає помилки у визначені понять та категорій і т.і.; нездатний знайти відповідь на проблемні запитання, чи вирішити проблемні завдання</i>
«2»	<i>студент демонструє нездатність розкрити питання семінару; не опанував зміст теми, вкрай слабо знає рекомендовану літературу, не володіє науковими фактами та категоріями, не знає основних закономірностей психічних явищ; показує низький рівень загальногуманітарного та наукового мислення</i>

Критерії оцінювання позааудиторної самостійної роботи студентів

«5»	<i>робота виконана правильно, повністю і самостійно, відбиває належний рівень знань, та сформованість практичних навичок; оформлена згідно вимог, які висуваються для даного типу завдань; вимоги академічної доброчесності строго дотримані</i>
«4»	<i>робота виконана самостійно, містить несуттєві помилки, відбиває належний рівень знань сформованість практичних навичок; оформлена згідно вимог, які висуваються для даного типу завдань; вимоги академічної доброчесності строго дотримані</i>
«3»	<i>робота виконана, але містить помилки, відбиває недостатній рівень знань та недостатню сформованість практичних навичок; оформлення роботи не в повній мірі відповідає вимогам, що висуваються для даного типу завдань; вимоги академічної доброчесності дотримані частково</i>

«2»	<i>робота виконана на неприйнятно низькому рівні; оформлення не відповідає вимогам; вимоги академічної доброчесності не дотримані</i>
«0»	<i>робота не виконана</i>

МКР проводиться наприкінці семестру і охоплює весь зміст навчального модуля. МКР оцінюється за 4-бальною шкалою («5», «4», «3», «2»). Трансформація оцінки у рейтинговий бал за МКР проводиться у такий спосіб:

у III семестрі
форма підсумкового
контролю – **ІСПИТ**

«5» - 20 балів

«4» - 16 балів

«3» - 12 балів

«2» - 8 балів

Неявка на МКР – 0 балів

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи студентів

«5»	<i>при виконанні завдання студент демонструє широку обізнаність у змісті теоретичного матеріалу з дисципліни, дає вірне та коректне визначення основним поняттям і психологічним термінам; вміння самостійно проводити аналіз психологічної ситуації або емпіричних даних та формулювати коректні і вірні коментарі та висновки</i>
«4»	<i>при виконанні завдання студент показав достатню обізнаність у змісті теоретичного матеріалу з дисципліни, розуміння принципів підходу до емпіричного вивчення психологічних феноменів, але виявляє при цьому недостатнє вміння самостійно проводити аналіз психологічної ситуації або емпіричних даних та формулювати коментарі і висновки</i>
«3»	<i>при виконанні завдання студент показав обмежену обізнаність у змісті теоретичного матеріалу з дисципліни, низьке розуміння принципів підходу до емпіричного вивчення психологічних феноменів, труднощі у проведенні аналізу психологічної ситуації або емпіричних даних та формулюванні коректних та вірних коментарів і висновків</i>
«2»	<i>при виконанні завдання студент показав обмежену обізнаність у змісті теоретичного матеріалу з дисципліни, нерозуміння принципів підходу до емпіричного вивчення психологічних феноменів, невміння проводити аналіз психологічної ситуації або емпіричних даних та формулювати коректні і вірні коментарі та висновки</i>
«0»	<i>робота не виконана</i>

Підсумкова оцінка за дисципліну виставляється за наступною схемою:

підсумковий рейтинговий бал	оцінка за шкалою ЄКТС	підсумкова оцінка за дисципліну за національною шкалою
		форма підсумкового контролю – іспит
90 – 100	A	відмінно
82 – 89	B	добре
75 – 81	C	
66 – 74	D	задовільно
60 – 65	E	
0 – 59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання

Підсумкова форма контролю у III семестрі – **ІСПИТ в усній формі**. Здобувачі мають дати відповідь на три питання екзаменаційного білету.

Для допуску здобувача вищої освіти до іспиту необхідним є виконання ним вимог навчального плану і графіка навчального процесу, а саме: усі пропущені аудиторні заняття мають бути відпрацьовані, усі види робіт, передбачені робочою програмою навчальної дисципліни, мають бути виконані.

Максимальний екзаменаційний бал становить **30**. Викладач оцінює відповідь здобувача на іспиті за 4-бальною шкалою. Отримана оцінка трансформується в **екзаменаційний рейтинговий бал** у такий спосіб:

«**відмінно**» – 30 балів

«**добре**» – 23 бали

«**задовільно**» – 18 балів

«**незадовільно**» – 0 балів

Критерії оцінювання усної відповіді здобувача на іспиті:

«відмінно»	повна і правильна відповідь на всі питання екзаменаційного білета, здобувач демонструє знання фактологічного матеріалу, основних теоретичних питань курсу, вичерпно відповідає на додаткові запитання викладача, творчо застосовує теоретичний апарат дисципліни
«добре»	в цілому правильна відповідь на питання екзаменаційного білета, здобувач вміє робити аналіз і висновки, але на додаткові запитання викладача відповідає з деякими неточностями та недоліками
«задовільно»	поверхнева відповідь на питання екзаменаційного білета, здобувач припускається помилок при висвітленні фактологічного матеріалу, частково знає відповідь на запропоновані питання і демонструє наявність окремих елементів самостійного мислення
«незадовільно»	відсутність будь-якої відповіді на теоретичні запитання внаслідок незнання програмного матеріалу

- ✓ Якщо здобувач на іспиті з дисципліни, з якої він мав семестровий рейтинговий бал **менше 42 балів**, отримує **позитивну** екзаменаційну оцінку («відмінно», «добре», «задовільно»), то йому виставляється підсумкова оцінка з дисципліни за національною шкалою **лише «задовільно»**, за шкалою ЄКТС – **Е**, а в екзаменаційній відомості в графі «Підсумковий рейтинговий бал» ставиться **60 балів**.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН КУРСУ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1.ЗАГАЛЬНОТЕОРЕТИЧНІ ПРОБЛЕМИ ДИФЕРЕНЦІЙНОЇ ПСИХОЛОГІЇ	години
<p>Лекція 1. Диференційна психологія як наука</p> <ul style="list-style-type: none"> • Предмет диференційної психології. • Завдання диференційної психології. • Принципи диференційної психології. • Методи диференційної психології. • Принципи диференційної психології. • Відмінності між людьми – види та джерела. 	2
<p>Семінар 1. Диференційна психологія у системі наукового знання</p> <ul style="list-style-type: none"> • Предмет диференційної психології. • Основні завдання диференційної психології. • Принципи диференційної психології. • Історія розвитку диференційної психології. • Зв'язок психології з іншими науками • Методи диференційної психології 	2
<p>Семінар 2. Проблема відмінностей у диференційній психології.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Індивідуальні, типологічні, групові відмінності. • Інтраіндивідуальні та інтеріндивідуальні відмінності. • Структура індивідуальності • Проблема соціального та біологічного у структурі психічних явищ. • Психодіагностичні вимірювання людських відмінностей. 	2
<p>Лекція 2. Проблема вивчення темпераменту і характеру у диференційній психології</p> <ul style="list-style-type: none"> • Структура темпераменту. • Характеристика типів темпераменту за І. П. Павловим. • Сучасні теорії темпераменту. • Проблема визначення характеру. • Риса характеру. • Акцентуації рис характеру 	2
<p>Семінар 3. Темперамент і характер у структурі індивідуальності.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Основні теорії темпераменту. • Структура темпераменту. • Властивості темпераменту • Риса характеру • Основні типології особистості. 	2

<ul style="list-style-type: none"> • Акцентуації рис характеру. • Особливості діагностики темпераменту й характеру. 	
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. СПЕЦИФІКА ІНДИВІДУАЛЬНИХ І ГРУПОВИХ ВІДМІННОСТЕЙ	
Лекція 3. Проблема вивчення здібностей у диференційній психології <ul style="list-style-type: none"> • Сутність і характеристики здібностей. • Види здібностей. • Рівні розвитку здібностей. • Конвергентні й дивергентні здібності. 	2
Семінар 4. Здібності у структурі індивідуальності <ul style="list-style-type: none"> • Сутність і характеристики здібностей. • Постановка проблеми психології здібностей у філогенезі. • Види здібностей. • Задатки. Здібності. Обдарованість. • Конвергентні здібності. • Дивергентні здібності. • Компетентність. Талант. Мудрість. • Геніальність як прояв обдарованості. 	2
Лекція 4. Проблема вивчення інтелекту у диференційній психології <ul style="list-style-type: none"> • Сутність інтелекту як психічної реальності. • Проблема коефіцієнту інтелекту. • Основні аспекти психодіагностики інтелекту • Теоретичні моделі інтелекту. 	2
Семінар 5. Інтелект у структурі індивідуальності <ul style="list-style-type: none"> • Сутність інтелекту як психічної реальності. • Тестологічні підходи до інтелекту. • Коефіцієнт інтелекту. • Однофакторні теорії інтелекту. • Багатофакторні теорії інтелекту. • Зв'язок інтелект з темпераментом і характером. 	2
Лекція 5. Проблема стилю у диференційній психології <ul style="list-style-type: none"> • Стиль людини: способи взаємодії зі світом. • Простір стильових проявів. • Феноменологія когнітивного стилю. • Компоненти індивідуального стилю діяльності. • Контури загальної теорії стилю. 	2
Семінар 6. Стильові відмінності Стиль людини. <ul style="list-style-type: none"> • Простір стильових проявів: перцепція, когніція, особистість. • Класифікація когнітивних стилів. • Компоненти індивідуального стилю діяльності. • Контури загальної теорії стилю: єдина концепція стилю людини; стильові метаморфози; зовнішній і внутрішній статуси стилю. 	2
Лекція 6. Проблема вікових та статевих відмінностей у диференційній психології <ul style="list-style-type: none"> • Вплив віку на вияв індивідуальності. 	2

<ul style="list-style-type: none"> • <i>Статеві відмінності між людьми.</i> 	
<p>Семінар 7. Вікові та статеві відмінності між людьми Вплив віку на вияв індивідуальності.</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Статеворольова поведінки особистості.</i> • <i>Особливості статевих відмінностей у здібностях, перцептивній та вербальній сферах.</i> • <i>Статеві відмінності в реакціях на стрес.</i> • <i>Чоловічі та жіночі стереотипи.</i> 	2
<p>Лекція 7. Груповий статус суб'єкта <i>Соціокультурна координата індивідуальності.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Кроскультурні дослідження психічного розвитку, психічних процесів і особистості.</i> • <i>Виховання в контексті культури.</i> • <i>Етнічна самосвідомість та етнічні переваги.</i> • <i>Національний характер.</i> 	2
<p>Семінар 8. Групові відмінності між людьми</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Кроскультурні дослідження психічного розвитку, психічних процесів і особистості.</i> • <i>Статус, позиція, установка, референтність у структурі міжособистісних стосунків.</i> • <i>Етнічна самосвідомість та етнічні переваги.</i> • <i>Національний характер.</i> 	2

САМОСТІЙНА РОБОТА

Самостійна робота виконується у формі написання есе. Кількість самостійних робіт – 2 на семестрі. Тематика та інструкції виконання робіт розміщені у команді навчальної дисципліни, що створюється у Microsoft Teams.

ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО ІСПИТУ

1. Предмет диференційної психології.
2. Завдання диференційної психології.
3. Принципи диференційної психології.
4. Проблеми психології диференційної психології.
5. Методи диференційної психології.
6. Історія розвитку диференційної психології.
7. Ієрархічна структура суб'єкта взаємодії з навколишнім світом: організм, індивід, особистість, індивідуальність.
8. Місце диференційної психології у системі психологічного знання (вікова психологія, педагогічна психологія, соціальна психологія).
9. Зовнішній і внутрішній статус диференційної психології.
10. Основні сфери застосування диференційної психології.
11. Інтраіндивідуальні та інтеріндивідуальні відмінності.
12. Індивідуальні, типологічні, групові відмінності.
13. Психодіагностичні вимірювання людських відмінностей.
14. Статистична оцінка вимірюваних явищ.
15. Сенсомоторні стратегії.
16. Індивідуальні параметри сприймання: перцептивні контролю і стилі.
17. Характеристики уяви і уявлень.
18. Сильові характеристики мислення.
19. Паттерни емоційної взаємодії. Емоційні реакції і стилі.

20. Емоційні і беземоційні суб'єкти.
21. Індивідуальні особливості регуляції і саморегуляції.
22. Сильові особливості свідомості.
22. Темперамент – психобіологічна основа особистості.
23. Структура темпераменту.
24. Тілесні темпераментні прояви.
25. Психологічна інтерпретація типів темпераменту за І. П. Павловим.
26. Регулятивна теорія темпераменту.
27. Властивості темпераментних показників.
28. Темперамент, стиль, характер.
29. Теорія темпераменту В. Русалова.
30. Теорія темпераменту І. Теплової й Д. Небиліцина.
31. Здібності й задатки.
32. Види здібностей.
33. Рівні розвитку здібностей.
34. Інтелект у структурі індивідуальності.
35. Показник IQ і здатність до навчання.
36. Формальний аналіз інтелекту: від загального фактора до ієрархічних моделей.
37. Стійкість інтелектуальних вимірювань.
38. Конвергентні й дивергентні здібності.
39. Креативність у структурі індивідуальності.
40. Явище обдарованості у структурі індивідуальності.
41. Спадковість і середовище у формуванні індивідуальності.
42. Стиль людини: способи взаємодії зі світом.
43. Простір стильових проявів: перцепція, когніція, особистість.
44. Компоненти індивідуального стилю діяльності.
45. Контури загальної теорії стилю: єдина концепція стилю людини; стильові метаморфози; зовнішній і внутрішній статуси стилю.
46. Види когнітивних стилів.
47. Поняття типу у диференційній психології.
48. Характер у структурі індивідуальності.
49. Рис характеру.
50. Акцентуації рис характеру.
51. Я–концепція та самооцінка.
52. Саморегуляція – наполегливість – воля.
53. Теорії особистісних факторів: три, шістьнадцять, п'ять.
54. Нейропсихологічна інтерпретація особистісних параметрів.
55. Ієрархічна організація особистості.
56. Інтра- та інтеріндивідуальний статус особистості.
57. Особистість та індивідуальність.
58. Метапараметри функціонування індивідуальності.
59. Механізми формування і розвитку індивідуальності.
60. Групові відмінності: методологія і методи дослідження.
61. Біологічний годинник.
62. Генетичні чинники детермінації відмінностей.
63. Соціальний годинник – етапи засвоєння дійсності. Я (минуле–теперішнє, майбутнє).
64. Статева диференціація. Статі і психіка.
65. Чоловічі і жіночі соціальні стереотипи.
66. Соціоекономічний статус індивідуальності.
67. Екологія індивідуального розвитку.
68. Вплив статусного рівня, якості життя на інтелект.
69. Кроскультурні дослідження психічного розвитку, психічних процесів і особистості.
70. Етнічна самосвідомість та етнічні переваги.
71. Національний характер.

72. Класифікація та вимірювання порушень.
73. Симптомокомплекс аномального розвитку.
74. Форми індивідуальної дезадаптації. Передумови особистісних деформацій
75. Аномалії особистості та асоціальна поведінка.
76. Деструктивні тенденції індивідуальності.
77. Конституційні типології.
78. Параметри індивідуальної самосвідомості.
79. Моделі внутрішньосімейних процесів.
80. Диференціальна психологія навчання.
81. Диференціальна психокорекція.
82. Особистісні передумови професійної компетентності.
83. Вікова динаміка психічних функцій.
84. Прояви індивідуальності у дошкільному віці.
85. Прояви індивідуальності у молодшому шкільному віці.
86. Прояви індивідуальності у підлітковому віці.
87. Прояви індивідуальності у юнацькому віці.
88. Прояви індивідуальності у дорослому віці.
89. Прояви індивідуальності у похилому віці.
90. Прояви індивідуальності у соціалізації особистості.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

Базова

1. Карапетрова О. В. Диференціальна психологія : навчально-методичний посібник. Бердянськ : БДПУ, 2014. 216 с.
2. Мазяр О. В. Диференціальна психологія: модульний курс : навчальний посібник. Київ : Видавничий дім «Кондор», 2017. 284 с.
3. Максименко С. Д. Диференційна психологія: підручник для студентів ВНЗ. Київ, 2013. 598 с.
4. Палій А. А. Диференціальна психологія: навч. Посіб. Київ : Академвидав, 2010. 432с.
5. Романовська Л. І., Подкоритова Л. О. Диференціальна психологія. Львів : «Новий світ – 2000», 2020. 236 с.
6. Туриніна О. Л. Диференціальна психологія. Київ : ДП «Видавничий дім «Персонал», 2012. 136 с.

Додаткова

7. Здібності, творчість, обдарованість: теорія, методика, результати досліджень / за ред. В.О. Моляко, О.Л. Музики. Житомир : Вид-во Рута, 2006. 320 с.
8. Лозова О. М. Психосемантика етнічної свідомості : монографія. Київ : Освіта України, 2007. 401 с.
9. Махній М.М. Етнопсихологія і міжкультурна комунікація. Чернівці: Видавець Лозовий В.М., 2015. 256 с.
10. Паскевська Ю. А. Диференційна психологія: навчальний посібник. Запоріжжя: ЗНУ, 2011. 80 с.
11. Пасніченко А. Е. Диференціальна психологія у тестах: Практикум. Чернівці : Рута, 2005. 84 с.
12. Столяренко О. Б. Психологія особистості : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2012. 280 с.
13. Шандрук С.К. Психологія професійних творчих здібностей. Тернопіль : Економічна думка, 2015. 357 с.
14. Larsen R.J. Personality Psychology. Domains of Knowledge About Human. 2th ed. – New York, 2005. 651 p.
15. Rickman M.Richard. Theories of Personality. 7th ed. Wadsworth, 2000. 693 p.
16. Zinchenko O.V., Sherudylo A. V., Zhuravel A. V., Mozul I. V., Ihnatenko O. V. Condiciones psicológicas para la eficacia de la educación a distancia. Revista de Investigación Apuntes Universitarios. Vol. 12 Núm. 2. 2022. P. 198-224.

